

FOL

SCHOPENHAUER KİMDİR?

FÖL 165

© MAK GRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.
SERTİFİKA NO: 44396

FELSEFE 139
KİMDİR SERİSİ 05

SCHOPENHAUER KİMDİR?
THOMAS WHITTAKER

ÇEVİREN: M. MASUM GÖKYÜZ

ÖZGÜN ADI: *SCHOPENHAUER*
EDİSYON: LONDON 1909

YAYINA HAZIRLAYAN: ADNAN ESENYEL
REDAKSİYON: EBUBEKİR DEMİR
GÖRSEL YÖNETMEN: NURULLAH ÖZBAY
GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA: TAVOOS

ISBN 978-625-7307-83-3

BASKI: AYRINTI BASIM YAY. VE MAT. HİZ. SAN. TİC. A.Ş.
MATBAA SERTİFİKA NO: 49599

1. BASKI: ARALIK 2021

İLETİŞİM ADRESLERİ
CINNAH CD. KIRKPINAR SK. 5/4
06420 ÇANKAYA ANKARA
TEL.: 0312. 439 01 69
www.folkitap.com
bilgi@folkitap.com
siparis@folkitap.com
www.twitter.com/folkitap

SCHOPENHAUER KİMDİR?

THOMAS WHITTAKER

ÇEVİREN
M. MASUM GÖKYÜZ

THOMAS WHITTAKER

1856 doğumlu İngiliz metafizikçi ve eleştirmen. Whittaker, Dublin Royal College of Science and Exeter College, Oxford'da öğrenim gördü. Mind (1885-1891) dergisinin editörlerindendir. Exeter College'de bir doğa bilimi bursu kazandı. 1910'dan itibaren Rationalist Press Association'ı yönetti. Hristiyan mit teorisinin savunucularındadır. Willem Christiaan van Manen ve J. M. Robertson'dan etkilenmiştir.1935'de öldü.

Başlıca eserleri: *The Philosophy of History* (1893), *The Neoplatonists: A Study in the History of Hellenism* (1901), *Origins of Christianity* (1904), *The Liberal State* (1907), *Priests, Philosophers, and Prophets* (1911), *The Theory of Abstract Ethics* (1916), *The Metaphysics of Evolution* (1926), *Prolegomena to a New Metaphysic* (1931) *Reason* (1934)

M. MASUM GÖKYÜZ

Çanakkale, Biga'da doğdu (1997). Trakya Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği bölümünden mezun oldu (2020). Şu anda İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi'nde felsefe yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Başlıca çevirileri: Christian Wolff, *Genel Felsefe* (2020); Kant, *Felsefi Mektuplaşmalar* (2020).

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM YAŞAMI VE ESERLERİ	11
İKİNCİ BÖLÜM BİLGİ TEORİSİ	22
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İSTEMENİN METAFİZİĞİ	33
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ESTETİK	49
BEŞİNCİ BÖLÜM ETİK	61
ALTINCI BÖLÜM TARİHSEL ÖNEMİ	78
DİZİN	87

BİRİNCİ BÖLÜM YAŞAMI VE ESERLERİ

Arthur Schopenhauer, belirgin bir şekilde kendi yüzyılıının en büyük felsefe yazarı olarak tasvir edilebilir. Bu o kadar barizdir ki, kimi zaman felsefeden çok edebiyatta daha fazla önem taşıyan bir kimse olarak görülmüştür; ancak bu bir yanılgıdır. Schopenhauer, bir metafizikçi olarak, Kant'tan bu yana rakipsizdir. Kendi çağının diğer isimleri hem dizge hem de kapsamlılık açısından Schopenhauer'ı gölgede bırakmıştı; fakat bu isimlerin hiçbirisi felsefenin asli ve temel sorunlarına dair sıkı bir kavrayışa sahip değildi. Schopenhauer bilgi teorisi, gerçekliğin doğası ve güzel ile iyinin anlamına dair tümü kendine has ve özgün bir düşünce tarzının sonucu olan çözümlere sahipti.

Eleştirmenlerin de belirttiği gibi, Schopenhauer'ın ruhu, genel itibarıyla Avrupa felsefesinin ruhundan bir bakıma farklıdır. Schopenhauer'ın özel olarak kafa yorduğu şey, dünyadaki kötülük sorunudur. Tıpkı dinden bir kopuş sergilemeden ortaya çıkan Doğu felsefeleri gibi, Schopenhauer'ın felsefesi de, sonucu itibarıyla, günahattan kurtulma doktrinidir. Schopenhauer'a yaygın bir şekilde atfedilen karamsarlık [*pessimism*] kendi terimiyse de, bazı açılardan yanıltıcıdır; fakat Schopenhauer'ın açıkladığı şekliyle anlaşılırsa, doğru-

İKİNCİ BÖLÜM BİLGİ TEORİSİ

Schopenhauer'ın başyapıtı, İngilizceye *The World as Will and Idea* olarak çevrilmiştir. Buradaki 'idea' terimi, Locke ve Berkeley'nin anladığı anlamda, yani herhangi bir zihinsel faaliyetin nesnesi olarak kullanılmaktadır. Bu nedendir ki bu terim, yalnızca imgelemi değil, aynı zamanda algıyı da içerir. Hume, 'idealar'ı 'izlenimler'den ayırt ettiğinden dolayı, bu terim ilk anlamda kullanılma eğilimi gösterdi. Çeviride kullanılan ve Almanca bir sözcük olan *Vorstellung*, şimdilerde İngilizce ve Fransızca dilindeki felsefi çalışmalarda daha teknik bir terim olan 'tasarım' [*presentation*] veya 'temsil' [*representation*] ile ifade edilen Lockeçu 'idea'nın genelleştirilmiş anlamını taşır. Schopenhauer'ın kendisi, 'İdea' sözcüğünü, göreceğimiz gibi, felsefesinde önemli bir rol oynayan Platoncu İdea anlamında özellikle kullanılmıştır. 'İdea' ikinci anlama sahip olduğunda çeviride sözcüğe büyük harfle başlanılarak bu ayırım korunur; fakat daha kısa bir açıklamada *Vorstellungun* daha teknik bir yorumunu benimsemek uygun görünür gibidir; ve ben, psikoloji ders kitaplarındaki müşterek kullanımını, yani 'tasarım'ı [*presentation*] en uygun olan olarak seçtim.

Dizin

A

acı: ~ çekme 66, 68; ~ çekmenin gerekçesi 67; ~ ve can sıkıntısı 66
adalet 61, 68, 70, 71, 82; ~ doktrini 68; ~e iyilik eklemek 70; ~ teorisi adaletsizlik 68, 69, 74; ~e karşı meşru müdafaa 68; ~in aracı 68
ahlâk: ~ bilimi 20; ~ felsefesi 20, 66; ~ kuramcısı 19
ahlaki: ~ açıdan adaletsiz 71; ~ yar-gıç 69; ~ hak 68; ~ ideal 20
Aiskhylos 58
akıl 24, 31, 32, 39, 40, 80; ~in ken-dini tezahür etmesi 48
akla uygun: ~ bilgi 29; ~ bir tasarı 32
ampirizm 46
analoji 34, 60
anarşi 83
antinomi 78
apriorizm 24
aranedenciler 28
arızı nedenler 28
Aristoteles 12, 14
aritmetik 37; ~ ve geometrik bağıntılar 26
arkitektonik istekleri 24
arzu 54; ~ nesnelere 12
aşk 63, 64, 79, 82; ~ teorisi 63
Augustinusçu teoloji 74
Avrupa: ~ dilleri 13; ~ felsefesi 11; ~ fikriyatı 77
Avrupalı düşünür 12
ayrılış 80
Aziz Augustinus 12

B

bakış açısı 21, 30
beden 33, 34, 46; ~in fiili 34; ~in hareketi 34
bellek 53

benliklerin çatışması ve kademeli olarak yok oluşu 73
Berkeley 22, 23, 35
berrak: ~ dünya-gözü 52
berraklık 56
beyin 30, 40, 41; ~in varlığı 30
bilgi 22, 37, 54, 56, 73; öznesi 54; ~nin saf öznesi 55; ~ teorisi 11, 31 yöntemi 51
bilgiçliğin doğası 32
bilim 18, 32, 33, 36, 37, 51, 63
bilimsel: ~ açıklamanın sınırı 36; ~ kozmogoni 28, 29; ~ çalışmalar 14; ~ dehâ 53; ~ etiyoloji 39; ~ fenomenizm 27; ~ yasalar 42
bilişsel varlık 36
bilme ilkesi 25
birey: ~in kendi bilgi alanı 50; ~lerin İdeaları 43
bireysel: ~ beden 68; ~ çıkar 52, 55; ~ değişimlerin birikimi 29; ~ istemedeki gerçeklik 42; ~isteme 52, 55, 64; ~ nesne 54; ~ saldırganlıklar 68; ~ yaşam 83
bireyselleşme ilkesi 71, 73, 80
bireyselleştirilmiş: ~ aşk 63; ~ cinsel aşk 63; ~ ifade 57
bireyselleştirme ilkesi 36, 45
bireysellik 39, 44, 45, 46, 62, 63, 69, 70 ; ~in kendi dünyası 46; ~i-aşan nesnellik 53
bitkisel yaşam 29
bölünmüş istemenin şiddeti 57
Brahmanizm 16, 74
Bruno, Giordano 45, 79
Budistler 82
Budizm 16, 74, 76

C

Calderon 58
cinsel dürtü 67

Comte 70, 71
 coşkunun çöküşü 17

Ç
 çileci: ~ gaye 19; ~ etiğin yüce örneği 82; ~ olanın kutsallığı 61
 çilecilik 20, 73, 81, 82; ~ türü 82

D
 dâhi 32, 52, 53, 64, 70, 79; ~nin de-
 liliğe olan yakınlığı 53
 Danaides 54
 dandik batıl inanç 14
 Darwin 14, 40
 Darwinci teori 29
 değer anlayışı 59
 değişmez ve koşulsuz dizi örnekleri 28
 dehânın ilhamı 32
 dehşet 55
 delilik 53
 detayların aydınlatılması 79
 devlet 17, 68, 80, 83; ~in yasaları 68
 devrimler 71
 din 11; ~lerin sahip olduğu yatıştır-
 ma 12
 dirimselcilik 41
 dizeler 16
 doğa 64; ~nın etiyojisi 39; ~nın güç-
 leri 26; ~nın her gün meydana getir-
 diği binlerce ürün 52; ~nın meydana
 getirmede amaçladığı şey 52; ~nın
 niyeti 81; ~nın teleolojisi 50
 doğal: ~ sahneler 55; ~ seçilimi 40
 Doğu felsefeleri 11
 drama teorisi 59
 duygu(lar) 64; ~nun tezahürünü 47
 dünya: ~ aydınlanması 51; ~da islah
 edilemez tiranlık 83; ~daki kötülük
 sorunu 11; ~nın çileli varoluşu 74;
 ~nın kurtuluşu 79; ~nın özüne yöne-
 lik eksiksiz bilgi 58; ~nın tüm acısı
 69; ~ Tini 51; ~ya sırt çevirme 12
 düşünce tarzı 11
 düşünme süreci 79

E
 ebedî: ~ adalet 67, 69, 70; ~ yaşam
 doktrini 63; ~ yetenekler 13
 egoizm 62, 64, 68, 71, 82; ~in sempati
 yoluyla kademeli olarak aşılması 67
 Empedokles 75

erdem 57, 71, 73
 Erigena, John Scotus 45
 estetik 24, 32, 41, 49, 54, 55, 56, 57,
 59, 68; ~ temaşa 49, 56, 57; ~ tem-
 sil 57; ~ teorisi 59; ~ zevk 54
 etik 12, 41, 57, 61, 62, 63, 67, 68,
 69, 70, 76, 81, 82; ~ doktrin 81; ~
 metafiziği 82; ~ teorisi 62
 etimolojik zemin 24
 etiyojik bilimler 33
 evrim 29
 eyleme ilkesi 25
 eylemin tarzı 20

F
 felsefe: ~ dizgesi 30; ~ doktrinleri 46;
 ~ fakültesi 14; ~nin aslı ve temel so-
 runları 11; ~ gayesi 12; ~nin probl-
 emi 32; ~nin teorik problemleri
 12; ~ sistemi 15
 felsefe yaşam 20
 felsefi: ~ havarilik 19; ~ soruşturma-
 lar 12
 fenomenal: ~ dünya 42, 44, 67, 78;
 ~ nedenler 42; ~ nesne 79; ~ teza-
 hürler 40
 fenomenizm 28
 fenomen: ~lerin nedeni 32; ~ olarak
 beyin 30
 Fichte 15, 46, 47, 76
 filî estetik 59
 fikrî vicdan 21
 fizik 31, 33, 68
 fiziksel yapı 53
 fizyoloji 30; ~de saf mekanikçilik 41
 Flaman ressamlar 54
 formların tasarrufu 70
 Fransız Devrimi 13
 Frauenstädt, Julius 19

G
 gangliyon 40
 gayrişahsilik 53
 geçmişe yönelik intikam 69
 geometri 26
 gerçekliğin doğası 11
 gerçek ve saf sevgi 81
 Goethe 15, 30, 31
 gönüllü yoksulluk 73
 görünüşün arkasındaki içsel öz 60

görsel: ~ bakış 32; ~ bilgi 31, 40, 61, 66
güçlüğe adaletsizlik 80
güdü 26, 27, 34, 35; ~lerden kaynaklanan eylemler 38; ~ yasası 27, 34
günah: ~ın kefareti 69; ~ın teolojik dogması 67
güneş sisteminin gezegenleri 40
güzel 55; ~e ve yüceye duyulan duygular 54; ~ sanatlar 49

H

hakikate yönelik ilgi 12
halkın metafiziği 75
harmoni 42, 60
Hartmann 73, 78
hayalgücü 52
hayatın olağan koşulları 53
hayvan: ~ idraki 24; ~ların kendine özgü özellikleri 39; ~ların ölçüğü 39; ~ yaşamı 29, 40
Hegel 17, 45, 46, 47
Hegelci ekol 16
Hering 31
Hristiyan; ~ dogması 16, 58; Ortaçağı 20
Hint felsefesi 27
Hobbesçu 67
Hristiyanlık 16
Hume 16, 22, 27
Hümanizm 16

I

içeriden görülen nedensellik 27
idea(lar) 22, 32, 39, 41, 43, 49, 50, 51, 52, 54, 56, 59, 60, 62, 63; ~nın ortaya çıkması 51; ~ ve bilgi 56
idealizm 23, 34, 47
idrak 40, 41, 43, 44, 49, 50, 52, 64, 80; ~ edilebilir dünya 47; ~ edilebilir özellik 43, 61
İksion 54
ilham 52
imgelem 22, 32
inorganik: ~ cisim 38; ~ doğa 43, 56; ~ şeyler 25, 29; ~ ve organik doğa 41
insan: ~ deneyimi 21; ~ doğası 82; ~ erdemleri 61; ~ın aşikâr olan önemsizliği 55; ~ın bilinci 62; ~ın birey-

sel karakteri 39; ~ın kavramlar yetisi 31; ~ın sosyal yaşamı 67; ~ın yaşamındaki hadiseler 42 ~ ideası 51; ~ yaşamı 54, 70, 72
insanlık 51; ~ın normal durumu 83
intihar 70
isteme 15, 18, 19, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 62, 63, 65, 66, 69, 72, 75, 80; ~nin aslı kimliği 57; ~nin bireysel tezahürü 70; ~nin cisimleşmesi 34, 67; ~nin çileci reddi 61; ~nin dolaysızca nesnelleşmesi 50, 60; ~nin fiili 34; ~nin işleyişi 47; ~nin kendini olumlaması 68; ~nin kendisi 66, 67; ~nin korunması 67; ~nin nesnelleşme safhaları 38; ~nin nesnelleşmesi 38, 51, 56; ~nin olumlanması 67; ~nin öznesi 54; ~nin şiddeti 81; ~nin tezahürü 48; ~ olarak dünya 55; ~yi güdülemek 58
iyinin anlamı 11
izlenimler 22

K

kalıcı unvan 16
kamusal kabul 47
Kant 11, 14, 15, 23, 24, 25, 27, 28, 35, 37, 42, 46, 47, 78
Kantçı 29, 76
kapsamlılık 11
karakter kusurları 83
karamsarlık 11, 12, 16, 49, 64, 78, 79; ~ izleri 64
katı adalet 71
Katoliklik 17
kavramın birliği 37
kavramsal bilgi meselesi 66
kayıtsızlık 12, 55
kendinde isteme 36
kendinde-şey 29, 36, 37, 38, 44, 45, 50, 62, 65, 67, 69, 76; ~ olarak isteme 38
kendi pratik ilkesi 21
kimya 33, 37
kişiliğin yabancılaşması 53
kişinin nihai gerçekliği 45
kişisel: ~ ıstırap 61; ~ mutluluk 64
komplö 17
kozmetik hakkaniyet 70
kozmozgoni 28, 29

kozmpolit insan 13
 kör pencereler 24
 kötülük 11, 72, 80
 kötümserlik 12, 64; doğuştan gelen ~ 12
 kurtuluş felsefesi 12
 kusursuz nispilek 25
 kutsallık 20, 83; ~ın zirvesi 73
 kuvvet: ~ kavramı 36; ~lerin farklılıkları 39
 küçümseme nesnesi 17

L

Leibniz 25
 Locke 22
 Lockeçu idea 22
 lütuf 20, 65

M

madde 29
 maddî hadiseler dizisi 29
 Mainlander 73, 78
 Malebranche 28
 mantıksal ve matematiksel doğruluk 27
 mantık yasaları 26
 manyetizma 35
 matematik 31, 37, 68
 materyalizm 28, 79
 mekân 23, 24, 29, 33, 36, 44, 50, 56; ~ bağıntısı 56; ~ın enginliği 55
 mekanik 33
 mekanizma sorunu 81
 merhamet 20, 72
 metafizik 21; ~ doktrin 27; ~in yenisinden ifadesi 62; ~ öğretisi 42
 metafiziksel bilgi 33
 mevcut sosyal düzen 71
 Mill 14, 28, 46
 mimarlık 57
 mistisizm 75
 mitik temsilin anlamı 67
 modern: ~ felsefe 46; ~ halefler 79; ~ zamanlar 79
 mutluluk 21
 mükemmellik 56
 mülkiyet hakları 71
 münzevi azizlik 59
 müzik 59, 60; ~in eksiksiz bir izahı 60; ~ ve idealar 60

N

nebula hipotezi 29

neden 26
 nedensel açıklamalar 28
 nedensellik 23, 24, 26, 27, 29, 33, 34, 50; ~ bilimlari 33; ~ formları 29, 50; ~ formu 23, 26, 27; ~görüü 27; ~ kanunu 26; ~yasası 26
 nesnelar dünyası 26
 nesnellik 52, 53, 56, 58
 Newtoncu teori 31
 nihai etik doktrini 12
 nüfuz edilemezlik 38

O

olanaklı algılar öbeği 30
 olayların akışı 51
 olguların anlamı 33
 oluş ilkesi 25
 organik yaşam 37
 orijinal dizge 45
 ortodoks Hinduizm 76

Ö

özgürlük 49, 65
 özne 23, 28, 30, 33, 36, 37, 40, 50, 54, 56; ~nin dolaysız nesnesi 33; ~nin formları 36; ~nin tecrübesi 30
 özel: ~ analiz 46; ~ tercihler 59; ~lik 52

P

panteist düşünürler 45
 panteizm 17, 46, 62
 plastik sanatlar 57
 Platon 14, 38, 47, 49, 80, 82
 Platoncu: ~ idea 22, 32, 50, 54; ~ idealar 38, 47, 49
 Plotinus 45, 80
 Plutarkhos 81
 pratik: ~ amaçlar 49; ~ bir şema 67; ~ mucize 66; ~e yönelik akıl 32
 Protestan(lar) 17; ~ rasyonalist iyimserlik 16
 psikoloji 22, 30, 82
 psikolojik nitelikler 79

R

rasyonalist idealizm 80
 rasyonel çilecilik 20
 rasyonelleştirme 48
 reenkarnasyon 44
 rehberlik fikri 45
 renk: ~ duyumları 31; ~ler teorisi 15, 30

resim 57, 59
retinanın duyarlılığındaki koşullar 31
ruhbanlık 17
ruh hâli 59
rüyaların geçiciliği 62

S

saf: ~ akıl 48; ~ bilen özne 52; ~ estetik teorisi 59; ~ etik adalet teorisi 68; ~ hakikat 12; ~ idrak 47, 55; ~ nesnel temaşa 54
sahici sempati olgusu 82
salt: ~ görüsel idrak 40; ~ spekülasyon 70
sanat 32, 49, 51, 52, 54, 56, 57, 59, 60, 63, 64, 79, 81; ~ eseri 32, 52; ~in en yüksek amacı 56
sanatsal: ~ sağaltım 55; ~ temaşa 61
saymanın gerçekleştiği aritmetik 26
Schelling 43, 46, 47
Schopenhauer, Heinrich Moris 13
Schopenhauer, Johanna 13
Schulze 15
seslerin harmonisi 41
Shakespeare 59, 73
sistematik inşaa 79
siyaset teorisi 68
skolastik terminoloji 36
Sophokles 59
soyut:~kavramlar24;~kavrayışgücü40;
~ ve görüsel bilgi 31
söyleyiş değişikliği 12
spekülatif hakikat arzusu 12
Spencer 71
Spinoza 14, 21, 45, 46, 79
Sufiler 75

Ş

şiiresel adalet 58

T

takdir toplama 17
tamağının transandantal birliği 76
tamamlayıcı renkler 31
Tanrı doktrini 74
Tantalus 54
tarih 72
tarihsel: ~ deęerlendirme 25; ~ psikoloji 82
teleoloji 63, 80

temaşa 50, 51, 52, 54, 57, 61, 62;
~nın tümel öznesi 44
temsilin nesnesi 56
teoloji 74
teslimiyet 57, 58
tikel: ~ dünya 40; ~ isteme 42; ~ öznel-
lilik 54
tözün fiziksel özellikleri 79
trajedi: ~nin gerçek anlamı 58; ~nin
konusu 58
transandantal estetik 24
tümel idea 49
tümevarım mantęı 28
tür 64; ~lerin ölümsüzlüğü 63

U

uygun neden 25

V

varlığının fenomenal tezahürü 70
varlık ilkesi 25
varoluş 66; ~un kendisinin suçluluęu
58; ~un sıkıntısını 12
vicdan azabı 71
Profesör Volkelt 45

W

Wilhelm Gwinner 19
Wolff 25

Y

Yahudilik 16
yaratılış hikayesinin 74
yargılama hürriyeti 14
yarı aldatıcı 21
yaşam 62; ~ formu 30; ~in çıkarları
63; ~in nimetleri 21; ~ rüyası 62
yaşama istenci 62, 65, 66, 73, 75
yatıştırıcı bilgi 58
Yeni Platoncular 43, 47
yeter sebep ilkesi 26, 26, 27, 49, 50,
51, 52, 56, 58, 65
Young-Helmholtz teorisi 31
Yunan: ~ geleneęi 79; ~ idealizmi 79
yüce 55, 59

Z

zaman 27, 37, 78
zihinsel süreçler 30
zorunluluk 26